

VELDGEWAS

Blaad veur en euver Oos Taal

September 2024

KupershooK

Limburg(s) boppe?

September, tachtig jaor haer. Zuid-Limburg bevrijd. Har Sniekers haet ei gedich gesjreve euver ei sjtök Limburg noordeliker, de Pruse sjeldaotekirkhaof. Inj september '44 begós dao de Slag om Overloon. Doejende doje. Neet vergaete. Daoveur kump dao binnekórt ei versjlaag euver oet, 't book: Als de lindeboom kon spreken. Jaomer genóg kónne ze det neet, buim, sjtruuk en netele. Ze höbbe de hölp van dichters neudig.

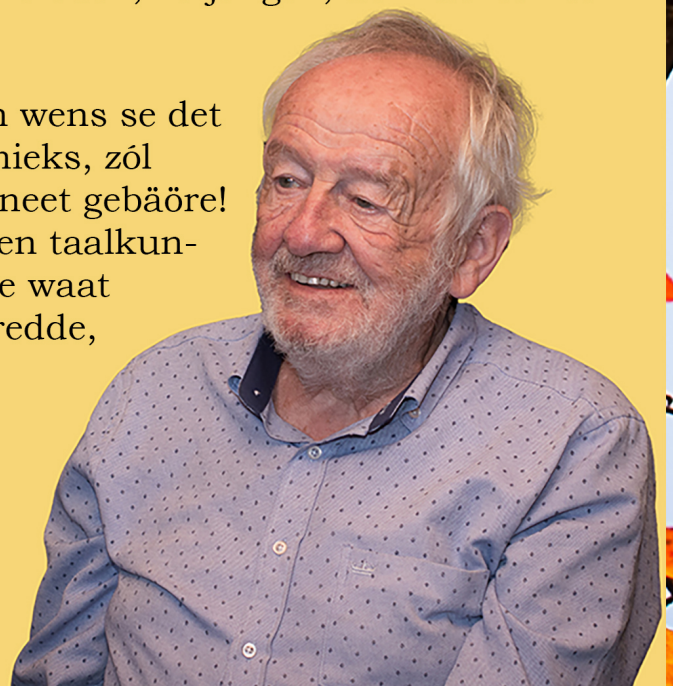
Oos toos beveurbeeldj. In september begint de zomer zelf al get te verdódzjele – toos zaet det zoe: eine sjtevel sónger bein. Golje medalie! In de Sesi-eL kump dao get euver. Die bein zien waal nag neudig. Kómmend jaor mót onnag aete zien. Aoje kal, en einen aoje sjpreuk zaet Maria Gebaore, boer zej dien kaore; vanaaf 8 september.

September dus – dan begós vreuger veur mich 't jaor. Weer nao sjool. Nuje meister, nuuj beuker: waat zól dao neet in sjtaon? Sjrifter wo de ierste wäörd nag in móste. Ich hauw daoveur gaer get gezag euver 't Hoes veur 't Limburgs. Lang verwach, gans nuuj. Waat gaon die doon? Sjpannend. Ich loos euver ein besjlaote äöpening, veur geneudigde, dus luuj die ze neudig hauwe? Verkierd begrepe. 't Woor ein gesjlaote äöpening: de äöpening van 't verhoesde dus geslaote Huis voor de Kunsten Limburg. Deure toew...

Achter die deure gloriet Oos Taal, waat ich dich bröm. En 't waert nag baeter. Zuug: 't Hoes ontwikkelt, documenteert en maakt (educatieve) producten over en in de Limburgse taal toegankelijk, in samenwerking met partners in het veld. Toegankelijk: de deure gaon aop. Kiek nao binne: de werkzaamheden van 't Hoes zijn gebaseerd op de behoeften van het Limburgse taalveld om te verbreden, verjongen, de krachten te bundelen en te professionaliseren.

Gojemörge, det is mich nagal get. En wens se det get good bekieks, blik 't eine laege nieks, zól mien moder gezag höbbe. Det moog neet gebäöre! En dao voor ein vól bös polletiekers en taalkundige nao Frieslandj. Kieke en loestere waat gedaon kan waere veur Oos Taal te redde, waat zegk ich: hogerop te bringe. Hoezee, Limburgs boppe.

Wim Kuipers

Geluid 't of neit!

Sjerne brènge gelök. De beteikenis achter dees oetdrökking kump van biegeleuf. Vruiger dach me dat, door dènger kapot te sjmiete in sjerne, kaaj geister sjoew woorte en vluchde. Dat waar 't gelök achter de sjerne: gein duvele en geister mee.

Dat is ouch woróm me op Joodse broelofte glazer kepot trap: óm de sjlechte geister weg te jage. Nao't óngerteikene van de trouwakte brik 't Joods broedspaar ein glaas en ruip same: mazzeltov (gelök)

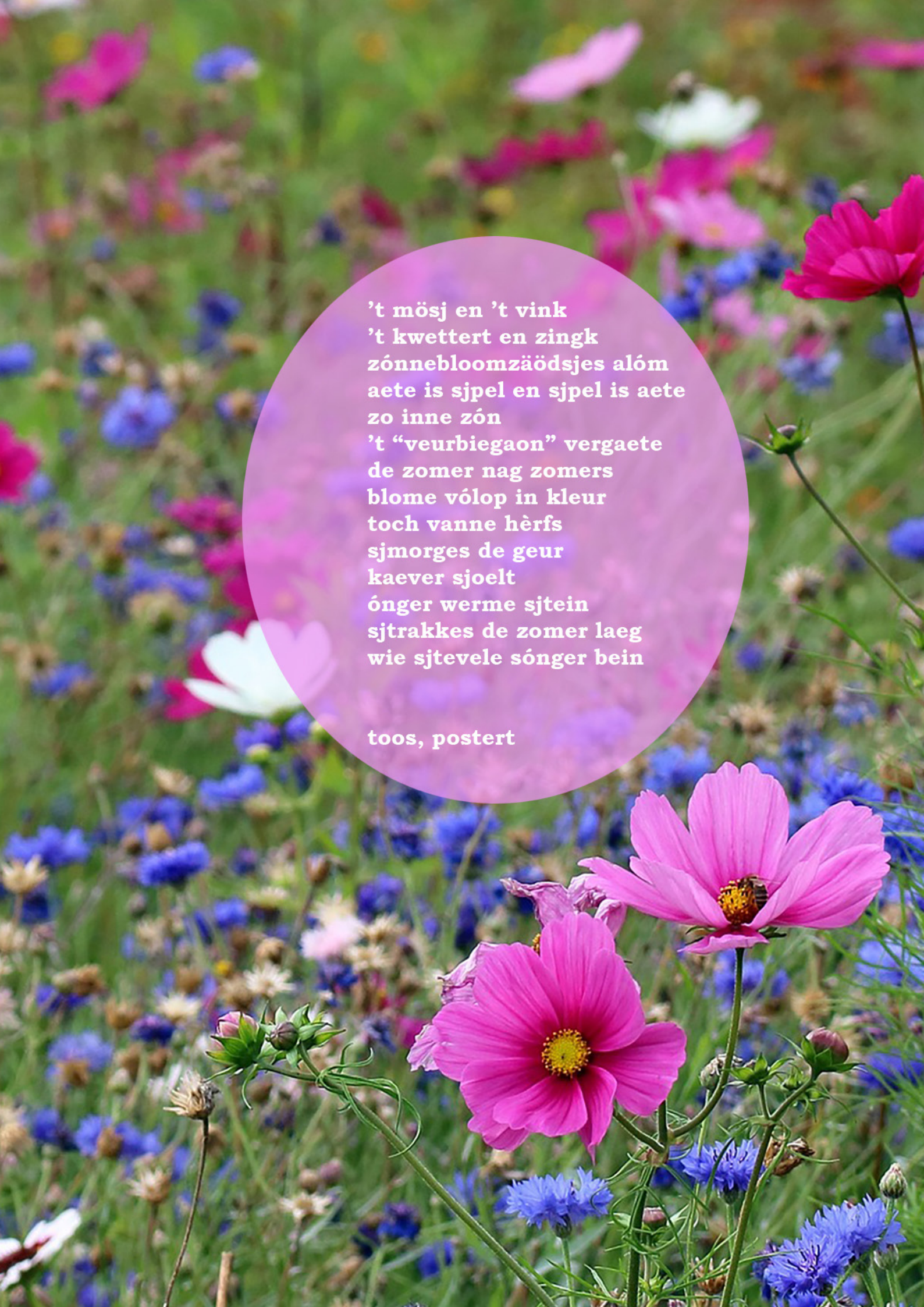
In Griekelandj sjmete ze ouch gaer dènger in sjerne veur ein paosje gelök, mer in 1969 verbaaj de Griekse dictator Georgios Papadopoulos dees gewènde ómdat 't geveerlik zou zijn, want aan die sjerne kèns te dich vies sjnieje.

Sjerne brènge gelök este bliej en gelökkig bès dat 't origineel noe kapot is, of este get creatiefs mit die sjerne wils doon of este oprume van sjerne fejn vintjs! Of este geluids dat de oetdrökking waar is. Mit anger weurd: (glaas-)sjerne brènge gelök es doe dat geluids of d'r perfiet bie höbs.

Nog zoget: houfieziesj. Sommige luuj zègke dat ze nao baove mótte hange, dan vange ze 't gelök. Es ze ungesjtebaove hange vluug 't gelök d'r oet. Ouch 't vènje van ein kleeblaedje van veier zou gelök brènge. Es ein mechelke dat in häör rechtersjoon deit, geit 't trouwe mit de eesjte man dae 't taenge kump!

Veur alles waat hiebaove giljt: es doe d'r neit in geluids en angere waal, is 't veur dich biegeleuf. Este d'r waal in geluids is 't gein biegeleuf! Waat mótt ich dao noe van geluive?

John Hertogh, Zitterd

't mösj en 't vink
't kwettert en zingk
zónnebloomzäödsjes alóm
aete is sjpel en sjpel is aete
zo inne zón
't “veurbiegaon” vergaete
de zomer nag zomers
blome vólop in kleur
toch vanne hêrfs
sjmorges de geur
kaever sjoelt
ónger werme sjtein
sjtrakkes de zomer laeg
wie sjtevele sónger bein

toos, postert

an d'r rank

vier sjtunt an
d'r rank van
de ónendliegheit
in 't bild
van de zieë
iech draag diech
durch de jolve
in de erm
va mieng wöad
ing jesjichte van
engel zieë
de vluejele oessjloa
ópsjtije
mit sjwane sjterve

drieve i wöad
veule i sjrieve
de ónendliegheit

kóttterbij

aan de rand

we staan aan
de rand van
de oneindigheid
in het beeld
van de zee
ik draag je
door de golven
in de armen
van mijn woorden
een verhaal van
engel zijn
de vleugels uitslaan
opstijgen
met zwanen sterven

drijven in woorden
voelen in schrijven
de oneindigheid

dichterbij

*Wim Heijmans,
Kirchroa*

Per óngelök

mien mamma sjetorf per óngelök
vloög iers nag dór de lóch
zeej haobde ens te vlege
dit, beej deze, is de humor van 't lot

de sjoffeur reej heur aan per óngelök
hae dóch gezaete aan 't sjteur
det hae allein waar op dees waereld
of det hae loög mit einen borrel

ónger sjaduwende palme
zienen achternaam waar Palme

Grauw

grauwe aezelin
vuël pienlik geleje daag
genne nach goôf truës

op kaoje liêmgrónk loög zeej
einen daag waar dao dae jóng
dae kroête goôf en sjtrielde

grauw kwaam toch heur laeve
aan ein ing

Trueës

hoêsartsepraktiêk
mit Tessa, zegk 't mer 'ns

hae is doeëd, dink ich
röstig aan, wat is uch klach

dus geej ment det hae doeëd is
ich euverlegk 't mit den dokter
zeej belt uch tösse twieë en veer

Draf

dans de hónksdraf dao
dór weie en gezunkes
nao de twiêgehöt
van sjtaekelverkskes mit vlu

in gelop en op ten draf
make vlu zich oêt te veût

ein vloe sjprink op mien nekse bein

Godelieve van Gemen, Baolder

Euver vakluuj

**Pierre en Joseph Cuypers, Jos Wielders,
architecte waere dèkser d'n hemel in gepreze,
Mies van der Rohe, Le Corbusier en Berlage,
höbbè hun deinste beweze.**

**Me zaet dat Lodewijk de 13de, 14de en 15de
't palies van Versailles boewde, ein palies vol prach,
en de Romeinse keizer Constantijn de Grote
gouf veur de eesjte Sint Pieterskirk de opdrach.**

**Bramante, Rafaël, Sangallo, Michelangelo,
Maderno en Bernini, ware architecte, beruimp,
zie höbbe de Sint Pieter wiejer óntwórpè,
zie sjtaon in de buiker genuimp.**

**Mer luuj, vergaet neit dat vakluuj
de échte boewesj ware, de échte boewesj
van palieze, kasjtele, kirke,
zie höbbe ouch aan 't Rieksmuseum sjtaon te wirke.**

**Vakluuj, wie metselaesj en daakdèkkesj,
tegelzèttesj, sjildesj en glaassniejesj,
zie sjtóngè op löddesj en sjtiegesj,
zie wirke in waer en wèndj.**

**Zónger hun koosjte veur die architecte neit,
en wóste ouch die Lodewijks en de pause besjeid,
me kènt jao sjoon geboewe teikene, wille höbbe, allerhandj,
mer zónger vakluuj kump hievan niks tot sjtandj.**

Phil Schaeken, Zitterd

Doe en noe

**Saanjelentaere sjuuft d'r raochelend en kumend
achter zien sjravelkerke, giege krek 'n versjlete koelpaerd,
knäök rammele, kik óngerwiel versjtruid nao dae vraeme
in de achteroetkieksjpiegel op zeuk nao dae nozem
dae es 'ne jónge sjepeelse hóndj in de vètwei rölsj**

**zien lief sjtief wie bleuj in d'n houdgreep van veurjaorsgevreur
leët sjerp sjniejende oastewèndj achtergedachs versjrómppele
waor 't gister of veur tweë daag
det d'r heppetig de dèksel van 't sjlóktrummelke opluchde
óm daonao 't pepirke van de babbelaer es uuf te broeke**

**in 'n leëgsjtaond waterig zunke dans 'ne groate sjeem óm 'm haer
duit tuike sjprènge mit klaor momènte
geliek Fred Astaire euver de zjwik zjwiere
noe toek taenge doe, al kaek in kääolendje sjtilte
mer 't vuur vlempe in zien krelkesouge**

Leonne Cramers, Gelaens.

Ieder gepubliceerd in Veldgewas mei 2018

Doew en noe

**Went 't zunnেকে sjeën
Kaome de maedjes nao boete
Hun röksjkes dansde i d'r wind
Ze prikde mit bel en sjprónge tuijke
Wat waor 't laeve sjoeën es kind**

**Went 't zunnেকে sjeën
Kaome de jónges nao boete
Hun sjtoeppelehaore i d'r wind
Ze reipde*, lietsjde** of sjprónge böksjke
Wat waor 't laeve sjoeën es kind**

**Went 't zunnেকে sjient
Blieve de maedjes en jónges binne
Dao höbbe ze gènne las va d'r wind
Hun vingere danse op sjerme
Ouch noe is 't laeve sjoeën es kind**

Antoon Brouns, Klumme

** reipe is mit ènne kleine kül 'n reip
(hollisj: velg van fiets, zonder spaken)
laote rolle*

*** lietsje is e werpsjpieël mit sente*

mien geheuge bit mich
mit dooj weurd
mein
die h**ö**b ich weggesjmete
laes
h**ö**b nog neit zo gelaef det d'n duvel begint te riehere
wil det waal doon
laes
mien voeligheid is eine handicap
hie mot ich vanaaf
laes
mot mae van mich haute
doon ich al
laes
twiefel sjtoppe
en
geluif dich

kwatsj, gezeik, gelul, gezeiver,
de mazzel

gaon wanjele
sjlaope
wachte op de zon
de tied verlummele
wien drenke
sjoon vrouluuj kieke
wovan 't lief is vergaete auwer te waere
die nao mich grinsje
klaorsjtaon
miene aom te klauwe
weit gen**ó**g euver de leifde
det dit nog geit bie mich

Felix Stelten, Zitterd

Ieder gepubliceerd in Veldgewas januari 2016

Ode aan Göttekaove

och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
in dich laerde ich aome en zeen
neet wied van 't kruuts
onger die drij linjes
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
vandaag zeuk ich hiej weer
nao sjatte van vreuger
zeuk hiej mien jónkheid
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
ich ruuk, reuk mit einvawd
en gelök bezeijde götte
diene gäör raakt mien gemood
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
ich loester nao awt gesjater
achter sjtaekende sjtruuk
in d'n haof aet ich kroosjele
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
wo wieze achter 'n taofel
harte, sjöppe, klae
en roete sjlaon vol mezaere
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
ich loup achter moere langs
de kruutser van mien besjtaon
van die, die mich leef waore
och dörp, dörp van sjtilde
verzónke in mien vleisj
van hiej trok ich nao nuuj
waerelde en sjtaej; vandaag
bèn ich naojt weggewaes

Jack Jacobs, Aelse

*Ieder gepubliceerd in
Veldgewas oktober 2019*

In Normandië

'ne kraag vaan kant
slingert langs de kös
kilometers laank
brei strande bij liegtij
mèt rón witgrijs stein
aon de voet vaan de falaise

'nen hoege kraag vaan kant
langs de Normandische kös
kilometers laank
mèt in de havensjes
mossele en veerse vès
te koup in de merrethal

'ne kraag vaan kant
strek ziech oet
langs de imposante köslijn
wandle, de ziewind door de haore
en daan e stekbruudsje camembert
es déjeuner op 't strand

't Normandisch strand
boe de geallieerde legers
80 jaor geleie
de invasie op 6 juni begóste
boedoor de lui
oetindelek in vrijheid aosem haolde
boe veer eder jaor euvernuits
ier bewieze op de kèrkhäöf
langs dee kös
mèt z'ne kraag vaan kant
beksleend mèt blood vaan jong seldaote

Wim Kallen, Mestreech/Zitterd

Duitse militaire begraafplaats Ysselsteyn

(b.g.v. 80 jaar bevrijding)

Aan de randj van De Pieël tösse törf en
zandj röste miens, vader, zoon, broor –
de oet hoes weggerope mansluuj
vuuer de wraakzuchtige oearlogshoor.

Hie gein fieës mèt groeats herdinke
en genuuedje op de vuuerste rie –
óm dees dertigdoezendj te gedinke
hingtj inkel de vlag d'r halfstek bie.

De jaore waere aojer – häör bèd aldoor
kaojer en vuuer de jóngste blijftj 't wenne
allein die foto op de sjouw te kenne.

't Carillon smieërtj zien klanke es millesien
zaoch uever de lienteikes in 't gazon –
zalf tj kieër op kieër dees duuster pien.

Har Sniekers, Thoear

**Doa kunt jeweun jidderinne daag ee sjupje bij
't Weëd diech nit jevroagd wiewoal dat-s te verdrage kans
Doa kunt jeweun jiddere daag ee sjupje bij.
Óch al zeës te roetsj miech d'r poekel aaf,
't Kruuft ummer wieër eróp.
En weëd sjwoarder, jewiechtiejer
En uvverdimensionaal.
Óch al klopt 't hats diech in d'r haos.
Jaechs te wie inne koelpiet noa drissieg joar
Dunt alle knäök diech pieng bis óp d'r knaok
En veuls te dat-s te jeweun óp knappe sjtees.
't Weëd diech nit jevroagd wiewoal dat-s te verdrage kans
Doa kunt jeweun jiddere daag ee sjupje bij.**

*Paul Weelen, Kirchroa
April 2021*

Dao hingk d'r dan. Aafgeloupe. De waeg en 't laeve zól d'r zien: hae waeg neet ins mie. Sjloues. Al vergaefs gewaes, benge de moder en ziene beste vrundj. Hauw d'r mae heim mótte blieve, zól zie waal dinke. Neet nao de grote sjtad. En dao de moelemaeker oethange. Ummer en altied baeter weite. Waat angere zegke nep neume. Drej det ins um, det nep. Kós hae waal sjrieve?

In 't zandj, zagte ze. Woor nao teen minute neet mie te laeze. Veer laeze waal nag de prachtigste wäörd van häöm. Haet hae die neet zelf gesjreve? Alles pr, waat ich dich zegk. Die kuupmoelers van ós, höbbe die get gesjreve?

Sjuus, det kump oet de boek, dao is gei woord van in d'n daets gewaes. Mae waat me sjrief, det zuut me, det is door de kop gegange. Zeen zeen, det duit me mit de kop. Wäörd zeen? Doe höbs zelf gesjreve det dien wäörd in 't duuster van de pen zjwumme.

Pen, pen in de vingers, wäörd in de boek van de pen, wie meins doe? Waat is nep? Waem mós neudig nao det kruuts wanjele. Det is veur dich de muibelmert. Is hae noe ei benkske, biejzittäöfelke? Hae verköp nieks. Hae zag det d'r 't Waord woor, mier neet.

't Waord aan 't kruuts genaegeld. Paar hóngerd wäörd op ein kirkdeur genaegeld, Maarten Leuter – doe haet me noe Twitter veur.

Wim Kuipers, Neel

Idder ziene plak

Vlere vinge sjlordig heure weeg tösse deftige conifere.
't Sjmeediezer hèk hingt half oet 't gehing
As zuu d'r door geit.

Vandaag is ze laat. Veul later as de anger daag.

Mèt ein klein minzaam knikske lupt ze veurbej de grave van geistelijke hiere
Die neet mier besjtaon.

De kerkhoofpaad trekt zich lank.

Ze sjleit ein kruuts bej 't houte kruuts en sjuut de hèk door.

De wies oppe draod versjlete vlies op redjes kump zachjes piepend nao.

Wie aan eine iele vaam zet zich 't laeve nao heur hank.

Get krómp, gans gries.

Meujzaam boekt ze nao de fles, die ze van hoes haet mètgenómme.

De viuulkes bekómme zich.

De hankvaeger, mier hout dan haor vaegt de marmere plaat klaor.

Efkes makt zich binne-in de pien hiel breid

Veurdet ze truuk op hoes aan geit.

Achter heure rök vèlt de lètste aovendzón oppe sjtein

Hoe nag gènne naam gebeiteld sjteit.

Ann Philipsen, Helden

Ieder gepubliceerd in februari 2011

Bie ós in Limburg

**Wat ein heerlijk landj óm in te laeve
Laote v'r in ere hawte wie me sjprik
Versjillende dialekte v'r hie sjpraeke
Dit óngersjeid maak ós oetzunjerlik**

**In ós modesjtaal zich oet te drökke
Dat v'r allenej goud kènne begriepe
't Limburgs greutsj op zeen, mót lökke
Eijsde tot de Mokerhei sjpraeke en sjrieve**

**Hie wanjele kènne in die sjoon natuur
En veer laote ós ein pilske goud sjmake
Wien hie gemaak, dae lekker is en puur
Limburgse vla, es wie veer ze allein make**

**De Awwe Limburger, eine keer per jaor
Vastelaovend viere, is veur riek en erm
Meziek make, mit feeste op tróm sjlaon
Limburg, blief dich troe tot dat ich sjterf**

Jan Nieling - Zitterd

Hawt èns effe de moel
ich höb uch get te zègke
Kal toch neit taege ein moer
of veur laeg vertrèkke

Waat ich uch te zègke höb
loester noe goud nao mich
Ouch al geit 't door 't sjtöb
't is toch aan uch gerich

Ónger ós gezag
't vilt neit mit te zjwiege
En óm geine heibel te kriege
höb ich 't uch lever neit gezag

Francois Cremers, Zitterd

Sint Rosa Festival Zitterd

COLOFON

Veldgewas is e blaad veur en euver Oos Taal, de Limburgse taol. Veer publicere gediechte en verhaole in 't Limburgs vaan sjrijvers oet de ganse provincie en dao-boete.

Redactie:

Wim Kuipers

Har Sniekers

Wim Kallen

Bèr Brounts

Vaste sjrijvers:

Phil Schaeken

John Hertogh

Godelieve van Gemen

Wim Heijmans

Toos Schoenmakers

Correspondentieadres:

veldgewas@veldeke.net

Fotografie:

Marina Nefkens

Oos Taal

**Grameers sjat in kattenate sjölk geraap
tösse eier eikels neut en paere veur de verke
taal die wuult en poejak, al waat zjwaak is
óngergroundjs de wintjer door de lintje,
en versjteinde sjtaej nao boete bringk;
taal die zingk en zaet waat waor is,
nag neet klaor is veur Öpke Döpke
Kroekesjtöpke, taal die bäök en puunt
die sjpas en loestigs mit alaafs en buut
die op 't Belsj zich nao d'n Um sjuut,
die törf en kezel koempels kaole goof
veur verhaole bie de sjtoof, die blog en twittert
mit de sjitter van det lank Moderlintj
Niers Zjwaam Jeker Keutelbaek naeve Vesder
Lesder aan waerse zöster Mozel binjt.**

Wim Kuipers, Neel

